

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000206

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-01-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ректора № 01-01/137 від 14.03.2024 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Прокопенко Олена Антонівна

2. Olena A. Prokopenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія особистісного, соціального та організаційного розвитку

Дата захисту: 27-02-2024

Спеціальність за освітою: Психологія

Місце роботи здобувача: Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти"

Код за ЄДРПОУ: 35830447

Місцезнаходження: вул. Січових стрільців, буд. 52-а, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ Прокопенко ID 4609

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти"

Код за ЄДРПОУ: 35830447

Місцезнаходження: вул. Січових стрільців, буд. 52-а, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти"

Код за ЄДРПОУ: 35830447

Місцезнаходження: вул. Січових стрільців, буд. 52-а, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15, 15.21.51, 15.01.79

Тема дисертації:

1. Я-концепція як чинник розвитку професіоналізму вчителів закладів загальної середньої освіти
2. Self-concept as a factor in the development of professionalism of teachers of general secondary education institutions

Реферат:

1. Роботу присвячено теоретичному обґрунтуванню та експериментальному вивченню Я-концепції вчителів закладів загальної середньої освіти як чинника розвитку їх професіоналізму, запропоновано складові та індикатори Я-концепції й професіоналізму вчителів, а також програму їх розвитку з урахуванням визначених у роботі психологічних особливостей і тенденцій. Об'єктом дослідження обрано Я-концепцію особистості, а предметом – Я-концепцію як чинник розвитку професіоналізму вчителів закладів загальної середньої освіти. Мета дослідження полягала в теоретичному обґрунтуванні та емпіричному дослідженні Я-концепції як чинника розвитку професіоналізму вчителів. Наукова новизна і теоретичне значення дослідження вперше полягає у тому, що: вперше: • розроблено модель Я-концепції вчителів, яка складається з духовно-ціннісної,

когнітивно-рефлексивної, афективно-оцінювальної та конативно-регулятивної складових, що містять у собі комплекс відповідних якостей як основи розвитку їх професіоналізму в кризових умовах сьогодення; • визначено особливості Я-концепції вчителів закладів загальної середньої освіти, зумовлені як недостатнім рівнем розвитку її складових, так і загальним рівнем зрілості Я-концепції переважної частини досліджуваних учителів, а також їх гендерно-віковими та організаційно-професійними характеристиками; • виявлено розподіл освітян на групи за переважаючими уявленнями про ідеальний образ учителя («орієнтовані на співпрацю й упровадження інновацій», «орієнтовані на виконавську дисципліну й матеріальне благополуччя», «орієнтовані на справедливість і безкорисливість», «орієнтовані на самовдосконалення й професіоналізм»), що дозволяє констатувати наявний особистісний потенціал їхнього професійного розвитку; • встановлено прямий, статистично-значущий зв'язок між зрілістю Я-концепції вчителів та рівнями розвитку їх професіоналізму: чим більш зрілою є Я-концепція вчителів, тим вищим є рівень розвитку їх професіоналізму ($p < 0,05$); • розроблено програму організаційно-психологічного супроводу вчителів в умовах післядипломної освіти, спрямовану на підвищення зрілості їх Я-концепції як чинника розвитку професіоналізму; • уточнено сутність понять: «Я-концепція», «професіоналізм», «розвиток професіоналізму»; «зрілість Я-концепції» як інтегральний індикатор конструктивності її розвитку в умовах невизначеності; • подальшого розвитку дістали положення про психологічне забезпечення розвитку професіоналізму вчителів з урахуванням зрілості їх Я-концепції тощо. Практичне значення дослідження полягає у тому, що отримані емпіричні результати, психодіагностичний інструментарій та програма розвитку Я-концепції вчителів як чинника їх професіоналізму можуть бути використані в системі психологічної служби закладів освіти для моніторингу розвитку Я-концепції вчителів закладів загальної середньої освіти, організації відповідних корекційно-розвивальних процедур. Розкриті психологічні тенденції та особливості розвитку Я-концепції як чинника професіоналізму вчителів можуть бути покладені в основу вдосконалення процесу професійної підготовки освітян, використовуватися у процесі викладання психологічних дисциплін для майбутніх педагогічних працівників та практичних психологів у закладах вищої освіти, на курсах підвищення кваліфікації в закладах післядипломної освіти, в діяльності Центрів професійного розвитку педагогічних працівників тощо.

2. The dissertation is devoted to theoretical substantiation and experimental study of the self-concept of teachers of general secondary education institutions as a factor in the development of their professionalism, the components and indicators of the self-concept and professionalism of teachers, as well as a programme for their development within the psychological characteristics and trends identified in the work, are proposed. The dissertation research object of the study is the self-concept of a personality, and the subject is the self-concept as a factor in the development of professionalism of teachers of general secondary education institutions. The study purpose has been to theoretically substantiate and empirically investigate the self-concept as a factor in the development of teachers' professionalism. The scientific novelty of the work is that here the author: for the first time: - a model of teachers' self-concept has been developed, consisting of spiritual-value, cognitive-reflective, affective-evaluative and conative-regulatory components, which contain a set of relevant qualities as the basis for the development of their professionalism in the current crisis conditions; - the peculiarities of the self-concept of teachers of general secondary education institutions are determined, due to both the insufficient level of development of its components and the overall level of maturity of the self-concept of the majority of the studied teachers, as well as their gender, age, organisational and professional characteristics; - the division of educators into groups according to the prevailing ideas about the ideal image of a teacher ("focused on cooperation and innovation", "focused on performance discipline and material well-being", "focused on justice and selflessness", "focused on self-improvement and professionalism") was revealed, which allows us to state the existing personal potential of their professional development; - a direct, statistically significant relationship between the maturity of teachers' self-concept and the levels of development of their professionalism has been established: the more mature the teachers' self-concept is, the higher is the level of development of their professionalism ($p < 0.05$); - a programme of organization and psychological support for teachers in postgraduate education aimed at increasing the maturity of their self-concept as a factor in the development of professionalism has been developed; - the

essence of the concepts: “self-concept”, “professionalism”, “development of professionalism”; “maturity of self-concept” were clarified as an integral indicator of the constructiveness of its development in conditions of uncertainty; - the provisions on psychological support for the development of teachers’ professionalism, taking into account the maturity of their self-concept, etc. are of further development. The study practical significance lies in the fact that the obtained empirical results, psychodiagnostic tools and the programme for the development of teachers’ self-concept as a factor of their professionalism can be used in the system of psychological services of educational institutions to monitor the development of teachers’ self-concept in general secondary education institutions, organise appropriate correctional and developmental procedures. The revealed psychological tendencies and peculiarities of the development of self-concept as a factor of teachers’ professionalism can be used as a basis for improving the process of professional training of teachers, used in the process of teaching psychological disciplines for future teachers and practical psychologists in higher education institutions, in advanced training courses in postgraduate education institutions, in the activities of Centres for Professional Development of Teachers, etc.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Прокопенко Олена (2023). Особливості залученості до роботи освітян залежно від ідеального образу учителя. Збірник наукових праць «Вісник післядипломної освіти». Серія «Соціальні та поведінкові науки»; «Управління та адміністрування». 26(55) : 129–144.
- Прокопенко О. А. (2022) Ясність Я-концепції і психологічне благополуччя вчителів закладів загальної середньої освіти. Київський журнал сучасної психології та психотерапії. Київ. 2(4) : 66–77.
- Прокопенко О. А. (2023). Особливості духовно-ціннісної складової Я-концепції вчителів закладів загальної середньої освіти: зб. наук. пр. Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи. Київ: Вид-во СНУ ім. В. Даля. 3(62). Т. 2 : 187–196.
- Прокопенко О. А.(2019). Особливості креативного потенціалу вчителів закладів загальної середньої освіти з різними рівнями професійної ідентичності. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. НАПН України, Ун-т менедж. освіти/ голов. ред. В. В. Олійник. Київ: АТОПОЛ ГРУП. 7(36) : 63–77
- Бондарчук О. І., Прокопенко О. А. (2023). Індикатори розвитку Я-концепції особистості в умовах викликів сьогодення: основні психологічні підходи. Київський журнал сучасної психології та психотерапії. 2(4) : 5–15.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0117U006772 0120U104637

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бондарчук Олена Іванівна
2. Olena I. Bondarchuk

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.07**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-3920-242X**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти"**Код за ЄДРПОУ:** 35830447**Місцезнаходження:** вул. Січових стрільців, буд. 52-а, Київ, 04053, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія педагогічних наук України**Ідентифікатор ROR:****VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів****Офіційні опоненти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Завацька Наталія Євгенівна
2. Nataliia Zavatska

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.05**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-8148-0998**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля**Код за ЄДРПОУ:** 02070714**Місцезнаходження:** вул. Іоанна Павла II, буд. 17, Київ, 01042, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Ткалич Маріанна Григоріївна
2. Marianna Tkalych

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.10**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-4101-9659

Додаткова інформація:**Повне найменування юридичної особи:** Запорізький національний університет**Код за ЄДРПОУ:** 02125243**Місцезнаходження:** вул. Жуковського, буд. 66, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69600, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Балахтар Валентина Візиторівна

2. Valentyna V. Balakhtar

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.05**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-6343-2888**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти"**Код за ЄДРПОУ:** 35830447**Місцезнаходження:** вул. Січових стрільців, буд. 52-а, Київ, 04053, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія педагогічних наук України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Чаусова Тетяна Володимирівна

2. Tetiana V. Chausova

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-9005-9089**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти"**Код за ЄДРПОУ:** 35830447**Місцезнаходження:** вул. Січових стрільців, буд. 52-а, Київ, 04053, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія педагогічних наук України**Ідентифікатор ROR:**

VIII. **Заключні відомості**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Брюховецька Олександра Вікторівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Брюховецька Олександра Вікторівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Зернова Н.В.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна